

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
3 (2013), ss. 227-250.

ALLÂME MUHAMMED İBN CERİR et-TABERÎ'YE DAİR BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ

Necattin Hanay

Öğr. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Ü. İlahiyat F. Tefsir

Özet: Muhammed b. Cerir et-Taberî dâhil, nice müellifin bizzat kendisi ve eserleri temelinde sayısız kitap, tez, makale vb. çalışmalar yapılmıştır. Elinizdeki makale de Taberî hakkında araştırma ve inceleme yapacaklara bir fikir vermesi ve yol göstermesi amacıyla yazılmış bir bibliyografya denemesidir.

Anahtar Kelimeler: Taberî, Kitap, Tez, Makale, Sempozyum

A Bibliographical Study About Muhammad Ibn Jarir al-Tabarî

Abstract: Many of works, theses, articles and so on have been studied about scholars' life and their numerous books, including Muhammad al-Tabari. This present study is a bibliographical attempt about Tabari in order to give an idea and guide to researchers making investigation and analysis on him.

Key Words: Tabarî, Book, Thesis, Article, Symposium

دراسة بيبليوغرافية عن محمد بن جرير الطبري

الخلاصة: خرجت إلى حيز الوجود كتب وأطروحات ومقالات إلخ. بدراسة حياة العلماء ومؤلفاتهم، ومحمد بن جرير الطبري هو أحد هؤلاء العلماء. هذا بحث بيبليوغرافي عن الطبري لإعطاء فكرة عنه وتوجيه الراغبين في الدراسة والبحث عنه.

الكلمات المفتاحية: الطبري، كتاب، الرسالة، المادة، ندوة

Giriş

Kendinden sonraki ilmî birikime kaynaklık etmiş sayısız âlim mevcuttur. Bunların en önemlilerinden biri de hiç şüphesiz Muhammed b. Cerir et-Taberî'dir. Hicrî III. Asır ile IV. Asrın başlarında yaşamış olan Taberî (h. 224-310) çok sayıda telif esere sahip alimlerden biridir. Taberî tefsir, tarih, kıraat, hadis ve fıkha dair önemli eserler kaleme almıştır. Örneğin, *Camiu'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'an* adlı tefsiri tartışmasız bir öneme sahip hacimli bir eserdir. İlâveten *Târihu'r-rusul ve'l-mülûk ve'l-hulefâ* adlı tarih kitabının önemi de yadsınamaz bir gerçektir.

Taberî'nin çalışmalarından bazılarının günümüze ulaşmamış olması büyük bir kayıptır. Burada özellikle zikretme gereği duyduğumuz ve de günümüze ulaşmamış eserlerinden biri de, Taberî'nin kıraatlerle ilgili *el-Câmi*¹ (*Ahkâmu'l-kirâât, Kitâbu'l-kirâât ve tenzîlü'l-Kur'an, Kitâbu'l-fasl beyne'l-kirâe*)² adlı kitabıdır. Ehvâzî (ö. 446/1055), *el-İknâ'* adlı eserinde şöyle demektedir: “Ebû Cafer et-Taberî fıkıh, hadis, tefsir, nahiv, dil ve aruz sahasında yetkindi. Bu alanların her birinde, diğer müelliflerin hepsinden daha kaliteli eserler vermiştir. Onun, kıraatler hakkında, koca harflerle yazılmış, on sekiz cilt halindeki çok kıymetli bir eserini gördüm. Meşhur ve şâz kıraatlerin tamamını zikretmiş, bunların illetlerini izah ederek uzun uzun açıklamıştır.”³ Örneğin Mekki b. Ebî Tâlib (ö. 437/1045) *el-İbâne*'de⁴; Sehâvî (ö. 643/1245) de *Cemâlû'l-kurrâ* adlı eserinde⁵ söz konusu kitaptan az da olsa nakillerde bulunmaktadır. Yirminin üzerinde kıraat İmâmının okuyuşuna yer verilen⁶ söz konusu eserin, Mısır Ezher Kütüphanesi 1178 numarada kayıtlı olduğu zikre-

¹ Şihabuddin el-Kastalâni, *Letâifu'l-işârât li funûni'l-kirâât*, thk. Âmir es-Seyyid Osman, Abdussabur Şahin, Kahire: Dâru'l-Kütüb, 1972, I, 85; Hacı Halife, *Keşfü'z-zunûn*, Beyrut: Dâru İhyai't-Turâsi'l-Arabî, ts., I, 576; Abdulmecit Okçu, *Kıraat Açısından Taberî ve Tefsiri*, Ankara: Araştırma Yay., 2009, s. 19.

² Yakut el-Hamevî, “Muhammed b. Cerir b. Yezid b. Kesir b. Gâlib”, çev. Fethi Ahmet Polat, *SÜİFD*, Konya 2010, 30 (Güz), s. 273; İsmail Cerrahoğlu, “Muhammed İbn Cerir et-Taberî ve Tefsiri”, *AÜİFD*, 1968, XVI, 86. Söz konusu eserle ilgili, kaynaklar farklı isimler vermektedir. Bundan dolayı bazı araştırmacıların, her birini farklı bir eser olarak yorumladığı vakıadır. Kanaatimizce söz konusu isimler, *Câmi'* adlı eserin farklı isimlendirmelerinden ibarettir.

³ Hamevî, “am”, s. 265. Ayrıca bk. Ahmed Faris es-Sellûm, *Cuhûdü'l-İmâm Ebî Ubeyde el-Kâsım b. Sellâm fî ulûmi'l-kirâât*, Beyrut: Dâru İbn Hazm, 2006, s. 225.

⁴ Mekki b. Ebî Tâlib, *el-İbâne 'an meâni'l-kirâât*, thk. Abdulfettah İsmail Şelebi, Kahire: Dâru Nehda, ts., s. 53.

⁵ Sehâvî, Ali b. Muhammed, *Cemâlû'l-kurrâ ve kemâlû'l-ikrâ*, thk. Ali Hüseyin el-Bevvâb, Mekke: Mektebe et-Turâs, 1987, II, 432 vd. Ayrıca bk. Sellûm, *Cuhûd*, s. 226-228; Abdülvehhâb b. Vehebân el-Mizzî, *Ehâsinü'l-ahbâr fî mehâsini's-seb'ati'l-ahyâr*, thk. Ahmed Fâris es-Sellûm, Beyrut: Dâru İbn Hazm, 2004, s. 261-262.

⁶ İbnü'l-Cezerî, *en-Neşr fî'l-kirââti'l-aşr*, thk. Ali Muhammed ed-Debbâ', Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts., s. 34; Mekki, *İbâne*, s. 38.

dilmektedir.⁷ Hicri 1143 tarihli ve 128 varak hacmindeki bu yazma eser, Ümmü'l-Kurâ Üniversitesinde doktora çalışması kapsamında, üç araştırmacı tarafından tahkik edilmektedir. Fakat çalışmaya konu olan eserin İbn Cerir et-Taberî'ye değil, Ebû Ma'ser et-Taberî'ye (ö. 478/1085) ait olduğu ifade edilmektedir.⁸

Bu kısa bilginin ardından şunu da belirtmeliyiz ki, ilmî çalışmalara ışık tutan nice âlimin bizzat kendisi, görüşleri ve eserleri araştırmacıların ilmi birikimine katkı sağlamaya, dün olduğu gibi bugün de vesile olmaya devam etmektedir. Taberî de dahil nice müellifin eserleri temelinde sayısız kitap, tez, makale vb. çalışmalar yapılmıştır. Elinizdeki kaynak çalışması da, Taberî hakkında araştırma ve inceleme yapacaklara bir fikir vermesi ve yol göstermesi amacıyla bir araya getirilmiş bir bibliyografya denemesidir.

Söz konusu listeye Taberî'nin eserleri ve görüşleri kaynaklığındaki çalışmalar alınmıştır. Mukayese türü çalışmaların ise bazıları listeye ilave edilmiştir. Müellifin eserleriyle ilgili tahkik türü çalışmalar, tabakat ve usûl kitaplarındaki Taberî'yle ilgili müstakil başlıklar ve kısa değerlendirme yazıları çoğunlukla listemizin dışında tutulmuştur.

Çalışmaların tespiti noktasında internetteki yurtiçi ve yurtdışı kitap satış siteleri, Yüksek Öğretim Kurumu'nun tez arama motoru, Türkiye Diyanet Vakfı Araştırma Merkezi (İSAM) makaleler veri tabanı, tezler veri tabanı, Türkiye kütüphaneleri veri tabanı; ilaveten yurtdışı üniversitelerinin veri tabanları ile kütüphanelerinin katalog tarama sistemleri, arşivler, makale, kitap ve tezlerin kaynakçaları, dergi tarama sistemleri, forum paylaşım siteleri gibi kaynaklardan istifade edilmiştir.

Çalışmamız kitap, tez, makale ve sempozyum şeklinde tasnif edilmiş olup alan ayrımı gözetilmemiştir. Listemiz son ada göre alfabetik sıralanmıştır. Son olarak şunu belirtelim ki, her bibliyograf-

⁷ Hasan Kurt, *Taberî'nin Hayatı ve Tarihçiliği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) OMÜSBE, Samsun 1991, s. 33; Okçu, *age.*, s. 19.

⁸ Sellûm, *Cuhûd*, s. 225; <http://www.tafsir.net/vb/tafsir33244/> [15.11.2012]

ya çalışması gibi elinizdeki bu çalışmanın da tüketici olmak gibi bir iddiası yoktur. Ulaşamadığımız, gözümüzden kaçan ve de özellikle zikretmediğimiz çalışmalar elbette ki mevcuttur. Söz konusu tasnifimiz araştırma yapacaklara bir fikir verme ve kaynakça sunma amacına matuftur. Eğer bunu başarabildiyssek amaç hâsıl olmuş demektir.

1. Kitap:⁹

- ‘Âk, Halid Abdurrahman, *Teshîlu’l-vusûl ilâ ma’rifeti esbâbi’n-nuzûl el-câmi’ beyne rivâyâti’t-Taberî ve’n-Nisâbüri*, Beyrut: Dâru’l-Marife, 1998.
- ‘Akîdî, Cinân Muhammed Mehdî, *en-Nakdü’l-lüğaviyyü ‘inde’t-Taberî imâmi’l-müfessirîn*, Beyrut: Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, 2012.
- ‘Akîl, Suûd b. Abdülaziz, *Âsâru’l-îmân bi’l-yevmi’l-âhireti min tefsîri’-Taberî*, Dammâm: Dâru İbni’l-Cevzî, 2011.
- ‘Azzâvî, Abdurrahman Hüseyin, *et-Taberî: es-sîretu ve’t-tarih*, Bağdat: Dâru Şuûni’s-Sekâfe el-Amme, 1989.
- ‘Umeyra, Muhammed Abdurrahman, *Dekâiku luğati’l-Kur’an fî tefsîri İbn Cerîr et-Taberî I-II*, Beyrut: Dâru Âlemi’l-Kütüb, 1992.
- Ali, Cevad, *Mevâridü târihi’t-Taberî*, Riyad: el-Mecelletü’l-Arabiyye, 2012.
- Ali, Suad Seyyid Ahmed, *et-Taberî ve hadîsu el-ahrufu’s-seb’a*, Riyad: Câmîatü Melik Su’ûd, 1994.
- Âlûsî, Zeki Fehmî Ahmed Şevkî, *et-Taberî en-Nahvî min hilâli tefsîrihi*, Bağdat: Dâru’s-Şuûni’s-Sekâfiyye el-‘Âmme, 2002.
- Aydın, Atik, *Taberî’nin Kur’an’ı Yorumlama Yöntemi*, Ankara: Ankara Okulu Yay. 2005.

⁹ Kitaplardan bazıları yüksek lisans ve doktora tezlerinin matbu halidir.

- Bedr, Bedr b. Nasır, *Akvâlü Ebi Ubeyde fi tefsiri't-Taberî ve mevki-fühû minha*, Riyad: Câmiatü'l-Îmâm Muhammed b. Suud el-İslamiyye, 2007.
- Bekr, Muhammed İsmail, *İbn Cerîr et-Taberî ve menhecühû fi't-tefsîr*, Kahire: Dâru'l-Menâr, 1998.
- Berg, Herbert, *The Development of Exegesis in Early Islam*, Richmond: Curzon Press, 2000.
- Brockelmann, Carl, *Verhältnis von Ibn-el-Atîrs Kâmil Fit-tarih zu Tabaris Ahbâr Errusul Wal Muluğ*, Strassburg: K.J. Trübner, 1890.
- Ebû Abdullah, Muhammed Hasan, *el-Ahkâmu'l-fikhiyye li Îmâm et-Taberî*, Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2000.
- Ebû Heniyye, Hasan Muhammed, *Fehârisu kitâb câmi'i'l-beyân ve't-tarih ve'l-müntehab li'l-Îmâm et-Taberî*, Riyad: Dâru'r-Râye, 1991.
- el-Îmâm et-Taberî fi zikrâ murûri ehade 'aşera karnen 'alâ vefâtihi (h. 310-1410)*, ISESCO, I-II, Fas 1992. (bk. Sempozyum)
- el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kirâât*, edt. Muhammed Tevfik Ebû Ali, Meryem Berrî, I-II, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001. (bk. Sempozyum)
- Emhazûn, Muhammed, *Tahkîku mevâkifi's-sahâbeti fi'l-fitneti min rivâyati't-Taberî ve'l-muhaddisîn I-II*, Riyad: Dâru Tayyibe, 1994.
- Fâlûcî, Ekrem b. Muhammed Ziyade, *Mu'cemu şüyuhî't-Taberî elle-zine ravâ anhüm fi kütübihî'l-müsnedeti'l-matbua: et-Tefsir, et-tarih, tehzîbü'l-âsâr, sarîhü's-sünne*, Kahire: Dâru İbn Affan, 2005.
- Fries, Nikolaus, *Das Heerwesen der Araber zur Zeit der Omaiaden nach Tabarî*, Tübingen: Druck von G. Schnürten, 1921.

- Gilliot, Claude, *Aspects de l'imaginaire Islâmique Commun Dans le Commentaire de Tabarî*, ANRT, 1988.
- _____, *Exégèse, Langue, et Théologie en Islam: L'exégèse Coranique de Tabari (M. 311/923)*, Paris: Libr. J. Vrin, 1990.
- Hallâk, Muhammed Subhî Hasen, *Ricâlu tefsîri't-Taberî cerhan ve ta'dîlen min tahkiki câmiu'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'an li-Ahmed Şâkir ve Mahmûd Şâkir*, Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1999/1420.
- Hâthât, Emânüddîn Muhammed, *et-Taberî ve'l-cühüdü'n-nahviyye fî tefsîrihi*, Halep: Dâru'-Rifâi, 2009.
- Hausleiter, Hermann, *Register zum Qorankommentar des Tabari*, Strassburg: K.J. Trübner, 1912.
- Heredî, Muhammed Arif Osman Musâ, *el-Kirââtü'l-mütevâtira elleti enkerihâ İbn Cerîr et-Taberî fî tefsîrihi ve'r-red aleyhi*, Riyad: el-Câmiatü'l-İslâmiyye, 1986.
- Hüfî, Ahmed Muhammed, *et-Taberî*, Kahire: el-Müessesetü'l-Mısriyye, 1963.
- Hürî, Ömer Muhyiddin, *Menhecü't-tefsîr 'inde'l-İmâmi't-Taberî*, Dimeşk: Dâru'l-Fikr, 2008.
- İbn Abdulaziz, Abdullah, *el-İmâmu't-Taberî*, Riyad: Câmiatü el-İmâm Muhammed b. Su'ûd el-İslamiyye, 1975.
- İbn Cemîl, Muhammed, *Muhâlefât hâmmе fî muhtasar tefsîri İbn Cerîr et-Taberî*, Suud: Dâru'l-Buharî, 1986.
- İbn Şerîf, Muhammed, *et-Taberî ve menhecühû fî't-tefsîr*, Cidde: Dâru 'Ukaz, 1984.
- İsâ, Muhammed Hayr Muhammed Salim, *Âyâtü's-Sıfât 'inde's-selefi beyne't-te'vîl ve't-tefvîz min hilâli Tefsîri'l-İmâm et-Taberî*, Ürdün: Dâru'l-Bayârek, 1999.
- İsmail, Muhammed Hasan, *el-Ahkâmü'l-fikhiyye li'l-İmâm et-Taberî*, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.

- Kal'acî, Muhammed Ravvâs, *Mevsû'atu fikhî'l-Îmâm et-Taberî*, Beyrut: Dâru'n-Nefâis, 1994.
- Kennedy, Hugh N., *Al-Tabarî: a Medieval Muslim Historian and His Work*, Darwin Press, Inc., 2008.
- Malikî, Muhammed, *Dirasetü't-Taberî li'l-ma'nâ min hilâli tefsîrihi: Camiu'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'an*, Rabat: Dâru Neşr, 1996.
- Martensson, Ulrika, *Tabari: Makers of Islamic Civilization*, London: IB Tauris, 2010.
- Mehâriş, Zeyd b. Ali Mehdi, *Menhecü'l-Îmâm et-Taberî fi'l-kiraât ve davâbitu ihtiyârihâ fî tefsîrihî*, Riyad: Dâru't-Tedmüriyye, 2012.
- Nasrî, Ahmed, *el-Menhecü'l-nakdî fî tefsîri't-Taberî: usûlihî ve mukâvemâtihi*, Rabat: Dâru'l-Kalem, 2011.
- Nickel, Gordon, *Narratives of Tampering in the Earliest Commentaries on the Qur'ân*, Leiden/Boston: Brill, 2011.
- Rahbar, Daud, *Indices to the Verses of the Qur'an in the Commentaries of al-Tabarî and al-Râzî*, Hartford, Conn., Hartford Seminary Foundation, 1962.
- Ramazan, Tâhâ Muhammed Necâ, *Usûlü'd-dîn 'inde'l-Îmâmi't-Taberî*, Riyad: Dâru'l-Keyân, 2005.
- Rebi', Âmal Muhammed Abdurrahman, *el-Îsrâiliyat fî tefsîri't-Taberî*, Kahire: Vizaratü'l-Evkaf, 2001.
- Saîd, Lebîb, *Difâ' 'ani'l-kirâati'l-mütevâtira fî muvaceheti't-Taberî el-müfessir*, Kahire: Dâru'l-Meârif, 1978.
- Sammûd, Nureddin, *et-Taberî ve mebâhisuhu'l-luğaviyye min hilâli tefsîrihî li sûreti'n-Nisâ*, Tûnus: eş-Şeriketü't-Tûnisiyye, 1987.
- Sâyih, Ahmed Abdurrahim, *es-Sîretu'n-Nebeviyye fî dav'i rivâyati'l-Îmâm et-Taberî*, Kahire: Mecma' Buhûs el-İslamiyye, 1988.
- Sekâf, Ulvî Abdulkadir, *Ricâlu tefsîri imâmi'l-müfessirîn İbn Cerîr et-Taberî*, Su'ûdiyye: Dâru'l-Hicre, 1991.

- Shoshan, Boaz, *Poetics of Islamic Historiography: Deconstructing Tabarî History*, Leiden, Boston: Brill, 2004.
- Sükkar, Azmî, *Mu'cemu's-şuarâ fî târîhi't-Taberî*, Sayda: el-Mektebe el-Asriyye, 1999.
- Şelebî, Abdulfettah İsmail, *el-İhtiyâru fî'l-kıraât, menşeu-hû ve meş-rûiyyetuhû ve tebrietü'l-İmâm et-Taberî min tuhmeti inkâri'l-kıraâti'l-mütevâtira*, Mekke: Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, 1996.
- Şibl, Ali b. Abdulaziz b. Ali, *el-İmâm Ebû Ca'fer İbn Cerîr et-Taberî (224-310)*, Riyad: Câmîatü el-İmâm Muhammed b. Su'üd el-İslamiyye, 1999.
- Şibl, Ali b. Abdulaziz b. Ali, *İmâmu'l-müfessirîn ve'l-muhaddisîn ve'l-müerrihîn Muhammed b. Cerîr et-Taberî sîretuhû akîdetühû müellefâtüh*, Riyad: Mektebe er-Rüşd, 2004.
- Şihâbî, Ali Ekber, *Ahvâl u âsâr Muhammed b. Cerîr et-Taberî*, Tahran: Çaphane-i Danişgah, 1956.
- Yahyâ, Yahyâ b. İbrahim Ali, *Merviyyâtü Ebî Mihnef fî târîhi't-Taberî "asri'l-hilâfeti'r-Râşideti"*, Riyad: Dâru'l-Âsime, 1990.
- Zuhaylî, Muhammed, *el-İmâmu't-Taberî şeyhu'l-müfessirîn ve 'umdetu'l-müerrihîn*, Dimeşk: Dâru'l-Kalem, 1990.

2. Tez

A. Yüksek Lisans¹⁰

- İbâdî, Muhammed, *Dirâsât fî envâ'i't-tefsîri'l-Kur'anî mine'l-bi'seti'ne-beviyyeti ilâ İbn Cerîr et-Taberî (et-Tefsîrât en-Nassiyye)*, (Lisans mezuniyet tezi) Câmiatü'l-Karaviyyîn, 1988.
- Übûdî, Minâ İsmail, *Merviyâtu Katade fî tefsîri't-Taberî mine'l-âyeti 56 Nahl ilâ 37 min sûreti Yâsîn*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdân 2002.
- Abdullah, Abdulmecid, *el-İmâm Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr et-Taberî ve menhecühû fî'l-fikhi'l-İslâmî*, Câmiatü'l-Ürdüniyye, Ürdün 1997.
- Abdullah, Âmal Sa'd Ali, *Merviyâtu Katade fî tefsîri't-Taberî min evveli sûreti Hûd ilâ âhiri sûreti İbrahim*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdan 2002.
- Akman, Hasan, *İbn Mücahid'in Kitabı's-Seb'i'ndeki Kıraat Vecihleriyle Taberî Tefsirindeki Kıraat Vecihlerinin Karşılaştırılması*, Şırnak Üniversitesi. (Devam eden yüksek lisans tezi)
- Albayrak, Halis, *İbn Cerîr et-Taberî'nin Câmiu'l-Beyan 'an Te'vili'l-Kur'an İsimli Eserindeki Kelami Görüşleri*, (Lisans mezuniyet Tezi), Atatürk Üniv. İslami İlimler Fakültesi, Erzurum 1978.
- Ali, Abdullah b. Muhammed, *Merviyâtü Muhammed b. İshâk fî Kitâbi'r-Rusul ve'l-mülûk li-Muhammed b. Cerîr et-Taberî 'an asri'r-Râşidîn*, Câmiatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1991.
- Amrî, Leylâ Tefîk, *eş-Şi'ru'l-câhili fî tefsîri't-Taberî*, Câmiatü'l-Ürdüniyye, Ürdün 1988.

¹⁰ Yüksek lisans çalışmalarına birkaç adet lisans bitirme tezi de ilave ettik. Bunları parantez içerisinde belirttik. İlaveten ülkemizde devam etmekte olan doktora ve yüksek lisans tezleri de çalışmamızda yer almaktadır. Bunları da ayrıca belirttik.

- Bayrakçı, Nizamettin, *Taberî Tefsiri Mukaddimesinin Kur'an İlimleri Açısından İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi, Konya 2010.
- Cümel, Abdurrahman Yusuf Ahmed, *Menhecü'l-İmâm et-Taberî fi'l-kirâât fi tefsîrihi*, Câmiatü'l-Ürdüniyye, Ürdün 1992.
- Çoban, Ergin, *Taberî ve Tahir b. Âşûr Tefsir Mukaddimelerinin Usul Açısından Değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul 2004.
- Dadan, Ali, *Taberî Tarihindeki Türklerle İlgili Rivayetlerin Tespiti ve Değerlendirilmesi (Hz. Peygamber Döneminden Emevîler'in Sonuna Kadar)*, Selçuk Üniversitesi, Konya 2006.
- Demirli, Ebru, *Taberî Tefsirinde Hristiyanlık*, Ankara Üniversitesi. (Devam eden yüksek lisans tezi)
- Dinç, Ömer, *Taberî ve Maturidi Tefsirlerinin "Nesh Meselelerine Yaklaşımları Açısından" Mukayesesi*, Çorum Hitit Üniversitesi. (Devam eden yüksek lisans tezi)
- Ergül, Hasan, *Rivayet Tefsiri Açısından Taberî ve İbn Kesir Tefsirlerinin Mukayesesi*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya 2004.
- Ferrâc, Salih, *et-Taberî en-Nahvî min hilâli tefsîrihi*, Külliyyetü el-Luğati'l-Arabiyye, Riyad 1407.
- Ğâmidi, Muhammed b. Ali, *el-Merviyyâtu ve'l-ârâu fi'n-nesh min hilâli tefsîri İbn Cerîr et-Taberî*, Câmiatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1420.
- Hasan, Ali Bekr, *et-Taberî ve menhecühû fi't-târih*, Câmiatü'l-Kahire, Kahire 1984.
- Heredî, Muhammed Arif Osman Musâ, *el-Kirââtü'l-mütevâtira elletî enkerehâ İbn Cerîr et-Taberî fi tefsîrihi ve'r-red aleyhi*, el-Câmiatü'l-İslâmiyye, Medine 1984.
- Hilâlî, Aişe, *Tefsîru's-sahabe fi câmiu'l-beyân 'an te'vili âyi'l-Kur'an li'l-İmâm et-Taberî*, (Lisans Mezuniyet Tezi), Câmiatü Muhammed el-Hâmis, Rabat 1989.

- Hira, Salah Muhammed Ahmed İsmail, *el-Kırâât ve tevcîhihâ fî tefsîri'l-İmâm et-Taberî fî sûreti'l-Bakara ve Âl-i İmrân*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 2000.
- İbn Müheyhe, İbrahim, *Rivâyâtü'l-fitneti'l-kübrâ ve rivâyâtuhâ fî tarihi't-Taberî*, Cami'atü'l-Emîr Abdülkadir, Konsantîne/Cezayir 1996.
- İgdi, Ahmet, *Bir Siyer Müellifi Olarak et-Taberî: Târîhu'r-Rusûl ve'l-Mülûk Özelinde*, Selçuk Üniversitesi, Konya 2012.
- İsâ, Muhammed Hayr Muhammed Sâlim, *Âyâtü's-sifât 'inde's-selefi beyne't-te'vîl ve't-tefvîz min hilâli tefsîri't-Taberî*, Câmîatü'l-Ürdün, Ürdün 1993.
- Kabâveh, Muhammed, *et-Taberî kârien ve usûluhû fî ihtiyâri'l-kırâât*, Câmîatü Dimeşk, Şam 1982.
- Karabeleli, Muhammed Kâmil, *es-Sinâ'ati'l-hadisiyye inde'l-İmâm et-Taberî fî kitâbihî tehzîbü'l-âsâr ve tafsîlü's-sâbit 'an Rasûlillah mine'l-ahbâr*, Câmîatü'l-Ürdüniyye, Ürdün 2004.
- Kurt, Hasan, *Taberî'nin Hayatı ve Tarihçiliği*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun 1991.
- Malikî, Muhammed, *Cuhûdu't-Taberî fî dirâseti's-şevâhidi's-şerîyyeti fî Camii'l-beyân an te'vîli'l-Kur'an*, (lisans bitirme tezi), Câmîatü Seyyidi Muhammed b. Abdullah, Fâs 1994.
- Mehâriş, Zeyd b. Ali Mehdi, *Menhecü'l-İmâm et-Taberî fî'l-kırâât ve davâbitu ihtiyârihâ fî tefsîrihî*, Cami'atü'l-İmâm Muhammed b. Su'ûdi'l-İslamiyye, Riyad 1419.
- Merâkeşi, Şemsudduha, *Zahiratü'l-hazf min hilâli tefsîri't-Taberî*, Seyyid Muhammed b. Abdullah Üniversitesi, Fas 1995.
- Muhammed, İdris Necvâ, *Tefsîru't-Taberî ve İbn Kesîr, dirâse mukârane min evveli sûretin ilâ nihâyeti sûreti's-Şûrâ*, Câmîatü Ümmi Dermân, Sûdân 2006.
- Nam, Mehmet, *Taberî Tarihinde Hz. Musa ile İlgili Verilen Bilgiler Üzerine Araştırma*, Uludağ Üniversitesi, Bursa 1996.

- Olimov, Yunuscan, *Taberî'nin Camiu'l-Beyân'ında Nesh*, Ankara Üniversitesi, Ankara 2003.
- Rifâî, Leylâ Hasan, *Merviyâtu Katade fî tefsîri't-Taberî mine'l-âyeti 75 el-Kehf ilâ 55 Nahl*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdân 2002.
- Rub'î, Süleyman Abdulaziz, *et-Tevcihu'l-belâgî li âyati'l-'akideti beyne't-Taberî ve'z-Zemahşerî*, Câmiatü el-Îmâm Muhammed b. Suud el-Îslâmiyye, Riyad 1427.
- Sâcid, Mâriya Ebker Âdem, *Merviyâtu Katade fî tefsîri't-Taberî mine'l-âyeti 38 Yâsîn ilâ 37 el-Câsiye*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdân 2002.
- Serrâc, Abdurrahîm Ahmed, *et-Tefsîr bi'l-me'sûr ve menhecü't-Taberî fîhi*, Câmiatü'l-Ezher, Kahire 1971.
- Şâir, Temmâm Kemâl Mûsâ, *Menhecü'l-Îmâm İbn Cerîr et-Taberî fî't-tercih beyne akvâli'l-müfessirîn*, Câmiatü'n-Necâh, Filistin 2004.
- Tütün, Sevgi, *Taberî'nin Camiu'l-Beyân İsimli Eserinde Hz. Aişe'den Yapılan Rivayetlerin Tespiti ve Değerlendirilmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir 1999.
- Yakub, İbrahim Muhammed Ahmed, *Merviyâtu esbâbi'n-nüzûl 'an İbn Cerîr et-Taberî fî rub'i'l-ehîr mine'l-Kur'ani'l-Kerîm*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdân 2002.
- Yaşar, Ahmet, *Taberî Tefsiri'nin Nüzul Sebepleri Açısından İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir 1987.
- Yaşar, Muhammet Yuşa, *Taberî'nin Temel İtikadi Görüşleri*, İstanbul Üniversitesi. (Devam eden yüksek lisans tezi)
- Zâyidî, Ahmed, *Fıkhü'l-Îmâm et-Taberî fî ahvâli's-şahsiyyeti ve'l-muâmelâti'l-mâliyyeti min hilâli tefsîrihî*, Câmiatü'l-Emir Abdulkadir, Cezâir 2000.

B. Doktora

- 'Avâyîşe, Ahmed Muhammed, *el-Îmâm İbn Cerîr et-Taberî ve difâ'uhû 'an 'akîdeti's-selef*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1403/1983.
- Abdullah, Ahmed 'Umer, *İstidrâkâtü İbn Kesîr 'alâ İbn Cerîr fî tefsîrihî*, el-Câmîatü'l-İslamiyye, Medine 1405.
- Ağralı, Ahmet, *Taberî Tefsiri Bağlamında Bilimsel Tefsire Mesned Gösterilen Ayetlerin Sahabe ve Tabiin Tarafından Yorumu*, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi. (Devam eden doktora tezi)
- Ahmed, Me'mûn Abdurrahman Muhammed, *er-Rivâyâtü'l-isrâiliyye fî Tefsîri't-Taberî "min Sûreti'l-Kehfi ilâ âhiri Sûreti'n-Nâs"*, el-Câmîatü'l-İslâmiyye, Medine ts.
- Akdokur, Fatma, *Tehzîbu'l-Âsâr Bağlamında et-Taberî'nin Hadisçiliği*, Ankara Üniversitesi, 2010.
- Akyüzöğlü, Hüseyin, *Taberî Tefsirinde Garîbu'l-Kur'an*, Sakarya Üniversitesi, 2004.
- Aydın, Atik, *İbn Cerîr et-Taberî'nin Kur'an Anlayışı ve Te'vil Tercihleri*, Ankara Üniversitesi, Ankara 2004.
- Bâbêkr, Ahmed Halid, *el-Kirâât 'inde İbn Cerîr et-Taberî fî dav'i'l-lüğati ve'n-nahv*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1982-83.
- Bayar, Fatih, *Taberî'nin Tefsir Metodolojisi*, Uludağ Üniversitesi, Bursa 2008.
- Belût, Hasan b. Muhammed b. Ali, *Esbâbü'n-nüzûl el-varide fî kitâbi Cami'i'l-Beyân li'l-Îmâm İbn Cerîr et-Taberî*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1419.
- Ben'ade, Muhammed, *Cuhûdü't-Taberî fî dirâseti'l-mu'cem*, Câmîatü Seyyid Muhammed b. Abdullah, Fas 2002.
- Çoban, İsmail Ergin, *Taberî Tefsirinde Esbâb-ı Nüzul ve Kaynakları*, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi. (Devam eden doktora tezi)

- Emhezûn, Muhammed, *Tahkîku mevâkifi's-sahâbeti fi'l-fitneti min rivâyâti't-Taberî ve'l-muhaddisîn*, Câmîatü Muhammed el-Evvel, Fas 1989.
- Esmerî, Şâyi' b. Abdihî Şâyi', *İstidrâkâtu İbn Atiyye fi kitâbi'l-muharraru'l-vecîz 'alâ't-Taberî fi tefsîrihî*, el-Câmîatü'l-İslâmiyye, Medine 1996.
- Fevde, Muhammed Busyûnî, *et-Taberî müfessiran*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 1974.
- Gays, Hâlid b. Muhammed, *Merviyâtü hilâfeti Muâviyye fi Târîhi't-Taberî dirâse nakdiye mukârane*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Cidde 2000.
- Gilliot, Claude, *Aspects De l'Imaginaire Islâmique Commun Dans Le Commentaire De Tabarî I-II*, Paris Üniversitesi-III, Paris 1987.
- _____, *La Sourate al-Baqara Dans Le Commentaire De Tabarî (Le Développement et le Fonctionnement des Traditions Exégétiques à la Lumière du Commentaire des Versets 1 à 40 de la Sourate)*, Paris Üniversitesi-III, Paris 1982.
- Ğâmidi, Abdulaziz b. Ömer, *el-Âsâru'l-varidetu ani's-selefi fi'l-îmâni bi'l-melâiketi ve'l-kutubi ve'r-rusûli min tefsîri't-Taberî*, Câmîatü'l-Îmâm Muhammed, 1421.
- Hadîcân, Cemal Ramazan, *en-Niz'atü'l-Küfiyyetü'n-nahviyye 'inde İbn Cerîr et-Taberî fi tefsîrihî*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 2010.
- Halîbe, Nebîle binti Zeyd b. Sa'd, *Menhecü'l-Îmâm b. Cerîr et-Taberî fi ted'ifi'l-ehâdis ve'lâlihâ*, Câmîatü'l-Îmâm Muhammed, Riyad 1431.
- Halil, İbrahim, *ed-Dehilü'l-isrâiliyyât fi tefsîri İbn Cerîr et-Taberî (el-Cüz'ü's-sânî ve's-sâlis ve'r-râbi' ve'l-hâmis 'aşer mine'l-Kur'ani'l-Kerîm)*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 1980.
- Hallâf, Abdulaziz b. Sa'd, *Fıkhü'l-Îmâm İbn Cerîr et-Taberî fi'l-'ibâdât*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1405/1985.

- Hammâd, İbrahim b. Abdullah, *el-Âsâru'l-varideti fî tevhîdî'r-rububîyyeti ve'l-esmâi ve's-sifâti fî tefsîri't-Taberî*, Câmiatü'l-Îmâm Muhammed, Riyad 1421.
- Hanay, Necattin, *Kur'an Tefsirinde Kıraatlerin Rolü (Zeccâc ve Taberî Örneği)*, Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi. (Devam eden doktora tezi)
- Harbî, Hüseyin Ali, *Tercihâtü'l-Îmâmi't-Taberî fî tefsîrihi "min evveli sûreti'l-Fatihati ilâ âhiri'l-âyeti 202 min sûreti'l-Bakara" – cem'an ve dirâseten-*, Câmiatü'l-Îmâm Muhammed, Riyad 1417.
- Hâşim, Ebu'n-Nimet, *Tefsîru't-Taberî ve'z-Zemahşerî ve'bni Atiyye: Dirâse mukârane fî'l-cüz'î's-sâdis aşere*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdân 2007.
- Hilâlî, Aişe, *Usûlu't-tefsîr ve kavaiduhû fî Câmi'i'l-Beyân li Îmâm et-Taberî*, Câmiatü Muhammed Hâmis, Rabat 1993.
- Horst, Heribert, *Die Gewährsmanner im Korankommentar des Taberî. Ein Beitrag zur Kenntnis der Exegetischen Überlieferung im Islam*, Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Bonn 1951.
- Hûşân, Yusuf b. Hamûd, *el-Âsâru'l-vârideti 'ani's-selef fî'l-yehûd fî tefsîri't-Taberî*, Câmiatü'l-Îmâm Muhammed, Riyad 1424.
- İbn Ahmed, Muhammed ez-Zeyn, *el-Mebâhisü'l-belâğîyye fî tefsîri't-Taberî*, Câmiatü'l-Ezher, Kahire 1985.
- Matar, Atiyye, *el-Mecâu'l-Kur'an fî tefsîri't-Taberî*, Câmiatü'l-Kahire, 1987.
- Micrâb, Rıza İsmail, *el-Âsâru'l-varideti 'ani'l-eimmeti's-selefî fî meâni'l-âyâti'l-mute'allika bi tevhîdî'l-ulûhiyyeti fî tefsîri İbn Cerîr et-Taberî*, el-Câmiatü'l-İslamiyye, Medine 1422.
- Muhammed, Bâbekr el-Belûle, *el-Îmâm İbn Cerîr et-Taberî ve men-hecûhû fî't-tefsîr*, Câmiatü Ümmi Dermân, Sûdân 1999.

- Muth, Franz-Christoph, *Der Kalif al-Mansur im Anfang Seines Kalifats (136/754 bis 145/762). Aus der Arabischen Chronik Von at-Tabari Übersetzt und Mit Historischen und Prosopographischen Ammerkungen Versehen*, Heidelberg Üniversitesi, Frankfurt 1987.
- Nessâr, Nessâr Es'ad, *el-Îmâm et-Taberî ve ricâlühû fî't-tefsîr*, Câmîatü'l-Pancab, Lahor 1994.
- Okçu, Abdulmecit, *Kıraat Açısından Taberî ve Tefsiri*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum 2000.
- Önen, Hacı, *Taberî Tefsirinde Dirayet*, Ankara Üniversitesi, Ankara 2012.
- Ramazan, Hüsniye Zeyn Mahmûd, *Ârau kibâri't-tabîin fî meâni'l-Kur'ani'l-Kerîm min evveli sûreti'n-Nisâ ilâ âhiri sûreti Yûsuf fî tefsîri't-Taberî me'a'l-mukareneti ve't-tercîh*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 1998.
- Rebi', Âmal Muhammed Abdurahman, *el-Îsrâiliyyât fî tefsîri't-Taberî*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 2005.
- Salih, Ahmed Necip b. Abdullah, *er-Rivâyâtü'l-isrâiliyye fî Tefsîri't-Taberî "min Sûreti'l-Fâtihati ilâ âhiri Sûreti'l-Îsrâ"*, el-Cami'atü'l-İslâmiyye, Medine 1998/1419.
- Sânî, Ebûbekr Muhammed, *el-Âsâru'l-varideti 'ani'l-eimmeti's-selefi fî tevhîdi'l-esmâi ve's-sifâti fî tefsîri İbn Cerîr et-Taberî*, el-Câmi'atü'l-İslamiyye, Medine 2000/1421.
- Sarsûr, Hüsâm b. Hasan, *Âyâtü's-sifât ve menhecü't-Taberî fî tefsîri me'ânihâ mukârene bi ârai ğayrihi mine'l-ulemâ*, el-Câmîatü'n-Nizâmiyye, Haydarabat 2001.
- Savlu, Ahmet Hamdi, *Müfessir Taberî ve Tefsirdeki Metodu*, Ankara Üniversitesi, Ankara 1971.
- Selûmî, Abdulaziz b. Süleyman Nasır, *Mervîyyâtü 'Avâne b. el-Hakem fî târihi't-Taberî*, el-Câmi'atü'l-İslamiyye, Medine 1410.

- Seneğâlî, Hâdî Müntekâ Tâhâ, *ed-Dehîl ve'l-isrâiliyyât fî tefsîri İb Cerîr et-Taberî (el-Cüz'ü'l-hâmis ve's-sâdis mine'l-Kur'ani'l-Kerim)*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 1985/1405.
- Serhân, Serhân Cevher, *Tahkîku cânibi müşkile er-rabt beyne'l-âyâti ve's-suver fî tefsîri't-Taberî*, Câmîatü'l-Pencab, Lahor 1996.
- Sıddîk, Ebûbekr Ali, *ed-Dehîl fî tefsîri İbn Cerîr et-Taberî (el-Cüz'ü's-sâdis ve'l-'işrîn hettâ es-selâsîn)*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 1990.
- Şebeke, Mahmud Muhammed, *Muhammed b. Cerîr et-Taberî ve menhecühû fî't-tefsîr*, Câmîatü'l-Ezher, Kahire 1976.
- Şehrânî, Halid b. Muhammed b. Salih b. Zürayk, *İstidrâkâtü İbn Âşûr 'ale't-Taberî ve'bni 'Atiyye fî tefsîrihî et-Tahrîr ve't-Tenvîr*, Câmîatü Ümmi'l-Kurâ, Mekke 1430/31.
- Şuayb, Hasîb Abdülhalîm, *Tefsîru Katade min hilâli tefsîri't-Taberî*, Câmîatü'l-Kiddîs Yûsuf, Beyrut 1996.
- Yüksel, Ali, *İslam Hukuk Tarihinde Taberî Mezhebi*, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi. (Devam eden doktora tezi)

3. Makale:

- Akdemir, Hikmet, "Taberî'ye Göre Ru'yetullah Meselesi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, cilt: IX, sayı: 3, ss. 7-26.
- Akyüzöğlü, Hüseyin, "Taberî'de Kevnî Ayetlerin Tefsiri", Kur'an ve İlmî Hakikatler-2, Uluslararası Sempozyum, İstanbul, 14-15 Mayıs 2011.
- Albayrak, Halis, "Taberî ve Kıraat (Câmi'u'l-Beyân 'an Te'vili'l-Kur'ân Çerçevesinde)", *Kur'an ve Tefsir Araştırmaları IV*, İstanbul 2002, ss. 355-394.
- _____, "Taberî'nin Kıraatleri Değerlendirme ve Tercih Yöntemi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XLII (2001), ss. 97-130.

- Aydın, Atik, "Taberî'nin Kur'an Anlayışı ve Te'vil Tercihleri", *İnönü Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010/ 1(1), ss. 271-293.
- Aydın, Mehmet, "Taberî Tefsiri'ndeki Hıristiyanlığa Bir Bakış", *Dinler Tarihi Araştırmaları IV (Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları)*, 2004, ss. 193-212.
- Bacharach, Jere L., "Tabari Translation Project", *Middle East Studies Association Bulletin*, XXVI, 1 (1992), ss. 45-46.
- Baltacı, Burhan, "Taberî'nin(v. 310/922) 96/Alak Suresi 1-5. Ayetlerin Tefsirinde Yer Verdiği Rivayetlerde Nüzul Sürecine İlişkin Veriler", *AÜİFD*, 2010, LI/2, ss. 215-240.
- Becker, Carl Heinrich, "Tabari's Sogenannte Catechesis Mahometana", *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (ZDMG)*, Wiesbaden: Harrassowitz, LV, 1901, ss. 96-98.
- Berg, Herbert, "Tabari's Exegesis of the Qur'anic Term *al-Kitāb*", *Journal of the American Academy of Religion*, LXIII/4, ss. 761-774.
- Cerrahoğlu, İsmail, "Muhammed İbn Cerîr et-Taberî ve Tefsiri", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1968, XVI, ss. 79-101.
- Erbaş, Muammer, "Bir Tefsir Kaynağı Olarak Taberî'nin Tarihu'l-Ümem ve'l-Müluk İsimli Eseri", *DEÜİFD*, 2010, sy. 31, ss. 49-91.
- Gilliot, Claude, "Exégèse et Semantique Institutionella Dans le Commentaire de Tabari", *Studia Islamica*, LXXVII, 1993, ss. 277-289.
- _____, "Langue et Coran Selon Tabari, I- La Précellence du Coran", *Studia Islamica*, LXVIII, 1988, ss. 79-106.
- _____, "Le Traitement du "Hadir" Dans le "Tahdib el Atar" de Taberî", *Arabica*, T. 41, Fasc. 3 (1994), ss. 309-351.

- Gökkır, Bilal, "Tefsir Geleneğinde Zebih Kıssası Taberî'den İbn Kesir'e Klasik Tefsir Kaynaklarına Dair Bir Oryantalist İddiyanın Değerlendirilmesi", *EKEV*, 10/28 (2006), ss. 163-178.
- Gülle, Sıtkı, "Rivâyet ve Dirâyet Yöntemleri Açısından Taberî Tefsiri Hakkında Bir Değerlendirme", *EKEV*, 2004, VIII/19, ss. 265-280.
- _____, "Taberî'nin Tefsirinde Kıraat Değerlendirmeleri", *İÜİFD*, 9/2004, ss. 65-85.
- Hamevî, Yakut, "Muhammed b. Cerir b. Yezid b. Kesir b. Galib (et-Taberî)", çev. Fethi Ahmet Polat, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, sayı: 30, ss. 261-292.
- Heytî, Muhammed Yâsin Muhammed Saîd, "Tercihu'l-İmâm Ebi Ca'fer et-Taberî fi fikhi'l-'iddeti fi tefsirihi", *Mecelletü Câmîati'l-Enbârî li'l-ulûmi'l-İslâmiyye*, 2010, II/8, ss. 83-140.
- Horst, Heribert, "Zur Überlieferung im Korankommentar at-Taberîs" *ZDMG*, CIII (1953), ss. 290-307.
- Kern, Friedrich, "*Tabari's Ihtilaf Alfuqaha*", *ZDMG*, Wiesbaden: Harrassowitz, LV, 1901, ss. 61-95.
- Kitapçı, Zekeriya, "The First Resistance of the Turks Against the Arabs in the Oxus Valley According to the Narration of at-Tabari", *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, 1980, sayı: 4, ss. 119-132.
- Koç, Mehmet Akif, "Taberî Tefsir'ini Anlamak Üzerine-I", *AÜİFD*, 51:1 (2010), ss. 79-92.
- Kurt, Hasan, "Taberî'nin Tarih Anlayışı", *İslâmî İlimler Dergisi*, 2008, cilt: III, sayı: 2, ss. 89-103.
- Martensson, Ulrika, "Discourse and Historical Analysis: The Case of al-Tabari's History of the Messengers and the Kings", *Journal of Islamic Studies*, XVI/3, Oxford 2005, ss. 287-331.
- McAuliffe, Jane Dammen, "Qur'anic Hermeneutics: The Views of al-Tabari and Ibn Kathir." *In Approaches to the History of the In-*

terpretation of the Qur'an, edited by A. Rippin, Oxford: Clarendon Press, 1998, ss. 46-62.

_____, "Al-Tabari's Prelude to the Prophet." In *Al-Tabari: A Medieval Muslim Historian and His Work*, edited by Hugh Kennedy, Princeton: Darwin Press, 2008, ss. 113-129.

Okcu, Abdülmecit, "Ignace Goldziher'in Taberî'den Aktarımda Bulunarak Bazı Kırâatleri Tenkidi ve Meselenin Arka Plânı", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, sayı: 18, ss. 137-151.

_____, "Taberî Tefsirinde Abdest Ayetinin Yorumu ve Taberî'nin Konuyla İlgili Görüşleri Üzerine Bazı Mülâhazalar", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003, sayı: 19, ss. 219-248.

Okumuş, Mesut, Taberî Tefsiri'nde Bağlamın Yeri ve Önemi, *EKEV Akademi Dergisi*, 2002, cilt: VI, sayı: 13, ss. 125-152.

Önen, Hacı, "Taberî Örneğinde Kıraat ve Hurûf-u Seb'a İlişkisi", *e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2010, II/3, ss. 103-111.

Syamsuddin, Sahiron, "Âl-i İmran Suresi'nin 7. Ayetindeki Muhkemât ve Müteşâbihat'a İlişkin Taberî ve Zemahşeri'nin Görüşlerinin İncelenmesi", çev. Zülfikar Durmuş, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2002, II/3, ss. 265-281.

_____, "Muhkem ve Müteşâbih: Kur'an'ı Kerim'in 3. Sure 7. Ayeti Hakkında Taberî ve Zemahşeri'nin Yorumları Üzerine Analitik Bir Çalışma", çev., Yavuz Fırat, *Bilimname Düşünce Platformu*, 2007/1, cilt: V, sayı: 12, ss. 201-219.

Şebeke, Mahmud Muhammed, "el-Lüğatü fi tefsiri't-Taberî", *Mecelle-tü Külliyyeti'l-Luğati'l-Arabiyyeti*, Riyad 1978, VII, ss. 53-83.

Tayob, Abdelkader I., "Tabarî on the Companions of the Prophet: Moral and Political Contours in Islamic Historical Writting", *Journal of the American Oriental Society*, 119/2 (1999), ss. 203-210.

Tütûn, Sevgi, "Taberî Tefsir'inde Hz. Aişe'nin Rivayetleri ve Tefsir Metodu", *İSTEM: İslâm San'at, Tarih, Edebiyat ve Mûsikîsi Dergisi*, 2010, VIII/16, ss. 99-111.

Vrolijk, Arnoud, "The Leiden Edition of Tabari's Annals. The Search for the Istanbul Manuscripts As Reflected in Michael Jan De Goeje's Correspondence", *Quaderni di Studi Arabi*, XIX, 2001, ss. 71-86.

4. Sempozyum¹¹

el-İmâm et-Taberî fi zikrâ murûri ehade 'aşera karnen 'alâ vefâtihi (h. 310-1410), ISESCO, Fas 25-28 Temmuz 1989.

Yâdnâme-i Taberî: Şeyhu'l-Müerrihîn Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr Taberî h. 225-310, Tahran 1989.

Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 11-13 Haziran 2010.

Yazıcı, İshak, "Taberî Tefsiri Işığında Cennet ve Cehennem Ahvaline İlişkin İddialar", *Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 2010*, ss. 109-134.

Erbaş, Muammer, "Bir Tefsir Kaynağı Olarak Taberî'nin Tarihu'l-Ümem ve'l-Müluk İsimli Eseri", *Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 2010*, ss. 141-177.

Öztürk, Mustafa, "Taberî'nin Tefsir Anlayışında Selefilik ve İlmî Zahirilik", *Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 2010*, ss. 17-51.

Ünver, Mustafa, "Siyakın Hegemonik Duruşuna Taberî Düzeltmesi", *Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 2010*, ss. 57-80.

¹¹ Taberî hakkında dört sempozyumun yapıldığını tespit edebildik. Bunlardan ilk ikisinin tebliğ başlıklarına ulaşamadık, fakat son ikisinde sunulan tebliğleri sempozyumun başlığı altında zikrettik.

Okçu, Abdulmecit, “Taberî'nin Yedi Harf Hakkındaki Görüşleri”, *Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 2010*, ss. 191-200.

Öğmüş, Harun, “Taberî Tefsirinin Şiirle İstişâd Yöntemi Açısından Değerlendirilmesi”, *Bir Müfessir Olarak Muhammed b. Cerîr et-Taberî Sempozyumu, Konya 2010*, ss. 89-100.

el-İmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât, ISESCO 2001.¹²

et-Taberî el-Fakîh:

Selkîni, İbrâhim Muhammed, “Hayâtu't-Taberî ve fikhuhû ve ic-tihâduhû”, *el-İmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessi- ren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, I, ss. 19-39.

Zuhaylî, Muhammed, “et-Taberî fakîhen ve müctehiden ve imâmen”, *el-İmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âli- men bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, I, ss. 40-65.

Desûkî, Muhammed, “el-Cânibü'l-fikhî fi tefsiri't-Taberî”, *el-İmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, I, ss. 66-126.

Kal'acî, Muhammed Ravvâs, “Fıkhu Muhammed b. Cerîr et-Taberî”, *el-İmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âli- men bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, I, ss. 127-151.

“Min ihtiyârâti Muhammed b. Cerîr et-Taberî el-fikhiyye”, *el-İmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, I, ss. 152-248.

¹² Başlıktan da anlaşıldığı üzere sempozyumda, Taberî'nin fakîh, tarihçi, müfes- sir ve kıraat alimi yönleri ayrı ayrı ele alınmıştır.

Hamdân, Hamdân b. Muhammed, “Akîdetü'l-Îmâm et-Taberî min hilâli kütübihî”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-Îslâmiyye, 2001, I, ss. 250 vd.

et-Taberî el-Müerrih:

Bâz, Hasan, “Mekânetü tarihi't-Taberî fi't-tedvîni't-târihi inde'l-müslimîn hattâ nihâyeti'l-karni's-sâlis el-hicrî”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-Îslâmiyye, 2001, II, ss. 11-55.

Tâzî, Abdülhâdî, “et-Taberî ve'l-alâkâtü'l-hâriciyye li'd-devleti'l-Îslâmiyye”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-Îslâmiyye, 2001, II, ss. 56-81.

Tâhâ, Abdülvâhid Zenûn, “Eseru't-Taberî ale'l-muerrihîne'l-meğâribeti -dirâse tatbîki- Mukarane mea İbn 'Azârî el-Merâkeşî”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-Îslâmiyye, 2001, II, ss. 82-101.

İvazullah, Emin Muhammed, “et-Taberî el-Müerrih ve menheciyyetühû fi't-târih mukârane bi menheciyyeti İbn Haldûn”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-Îslâmiyye, 2001, II, ss. 102-148.

et-Taberî el-Müfessir:

Esed, Ömer, “et-Taberî el-Müfessir”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-Îslâmiyye, 2001, II, ss. 149-172.

Zeydî, Kâsîd Yâsir, “et-Taberî el-müfessir en-nâkid mea muvâzeneti bi müfessirîne muâsirîne lehû”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve*

müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, II, ss. 173-218.

Abdüsselâm, Muhammed, “et-Taberî el-Müfessir –mezhebühû fi't-tefsîr- mukârane beyne tefsîrihî ve a'mâli'l-âhirîne”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, II, ss. 219-319.

Amrî, Leylâ Tefik, “et-Tefsîr ve'ş-şi'ru'l-câhili”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, II, ss. 320-348.

Nakdü'l-Kırâât:

Tahhân, İsmail Ahmed, “Zâhîretü nakdi'l-kırâât ve menhecühu't-Taberî fihi”, *el-Îmâmu't-Taberî fakîhen ve müerrihen ve müfessiren ve 'âlimen bi'l-kırâât*, Beyrut: Dâru't-Takrib Beyne'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye, 2001, II, ss. 349 vd.